

ROM

M

A

G

A

Z

I

N

GEOGRAFIA

Evropa

HIGIENA

Melalje vasta

HABE

Sarma

ŠKOLA

Dajakiri čile

Ko divdipe nane rikverc!

Sead Šerifi - Seja

E redaktoresoro lafi

Romani buti! Đi keda ka čera amen jekh jekhestar pođande?

Avdiye but pharo te arakhe duj Romen ki akija dunjaja kola so isi oljen isto razmišljanje, idea, teoria... ko kratko, jekh jekhese te oven piko. O materializmi hem o "superstar selebriti" suno čerela te ulava amen. Soj pošukar? Parni hem šuži bori da li kalji hem bučarni bori? O Đemailiji da li o Erđani? O Roma avena kotar India da li kotar Egipat? Sar phenela pe "pravilno" avioni da li ujradžali? O ulavibe, o inati hem i ljubomora čaljačeri o kalo vilo!

Isi Roma kola so bešena ko zoralje stolice (čitin: pare), ama umesto te pomožinen okoljen so mangena te čeren disavo šukaripe, odola "zoralje manuša" dikhena te ruminen o šukar plania, projektia... Isi "Roma" (čitin: profesoria, lektoria, etnologija, romologija...) ano poklo čher **NA** vačerena Romane, ama odoljese ičerena prezentacie, čerena konferencie aškalo Romani čib hem čerena sa te ruminen o šukar plania, projektia... Isi Roma (čitin: superstar aktivistia) ikljona ki jabandžijsko media hem fordena čalumi kobor baro respekt isi oljen maškar o Roma, vačerena savo šukaripe mange na te čeren e Romenđe, mothovena o sastankia e političarencar ko luksuzna hotelia... Ama, **NIKED**... ama, **BAŠ NIKED** odola "superstar aktivistia" **NA** alje amencar te čheljen fudbal, **NA** ikljislje amencar ki kafa, **NA** pođije amencar ko bijav, **NA** blejinđe amencar račate ki mahala handoj suncokret hem čerindoj diskusia Barca vs. Real Madrid...

Đi keda ka ova esavke?

Alo o vakti te čhiva kapako ko akava projekti. O *Magazin Rom 10* tano paluno broj kova so publicirinaja. Sose? Na, nane sebepi i ekonomia. Najpharo ando sa maje ked valjani te vičinav ki redakcia hem te dav oljenđe *deadline* ko artiklia. Nek oven saste sarine, ama andre ki duša osetindum man sar disavo diktator. Ma te bistra, so o *Magazin Rom* tano jekh volontersko projekti hem so sarine pisinđe sa badihava, bizo pare. Đi akana nisavo problemi na hine amen. Sarine hine maksimalno aktivna ko pisibe, ki korektura, ki nevi idea...

O prvo broj publicirindam hine 1. Decembar 2015, a o paluno 1. Mart 2018. Ko akala trin berš, e manušen kotar redakcia resljum skoro sarinen po jekhvar, samo e Emrane pana niket. Akaljeja mangava te phenav so akava projekti nane čerdo me tetkare hem kakosere čhavencar, nego e manušencar kola so čače mangena te ačhavem disavo šukaripe palo peste. Ko kratko, o *Magazin Rom* hem i volontersko redakcia čhivđe pečati ki Romani historia!

Oven saste sarine tumen so podijekhvar bičhalden slike hem artiklia. A, jekh specialno hem o najbaro "OVEN SASTE" đala đi ko **Ilija**, đi ki **Brima**, đi ko **Dennis**, đi ko **Mirsad** hem đi ko **Emran**.

O publiciribe čhinavaja, ama i internet strana www.magazinrom.com pana ka egzistirini ko internet. Sar koj mangela hem ked mangela šaj te khuvel ki internet strana hem te čitinel bilo kova broj kotar *Magazin Rom*.

Pana akava paluno drom, mangava te phenav oven saste sarine tumen so verno pratindđen amen. Ko berša so avena anglo amende, mangava sarinenđe but baht hem sastipe, ama hem pobari sloga te ovel amen maškar amende.

Seljami kotar
Sead Šerifi - Seja

Redakcia:

Brima Gudinci, Ilija Rajkovic - Icko,
Emran Murina, Sead Šerifi - Sejo,
Mirsad Šerifi, Dennis A. Demirovic - Pipi

Slike:

Sead Šerifi - Sejo
Anonymous
Wikimedia Commons
Free Images
Privatno arhiva

Dizajn:

Sead Šerifi - Sejo

Autor hem glavno redaktori:

Sead Šerifi - Sejo

ISSN:

2002-195X (Online)
2002-1968 (Print)

Kontakt:

info@magazinrom.com

www.magazinrom.com
www.arlicenter.se

Produkcia:

A r l i c e n t e r
kunskapscenter

Amendar

O *Magazin Rom* tano jekh kvartalno hem badihava internet-magazin. Amaro fokus tane o Roma, a amari primarno idea tani te vazda e Romengoro interes e čitibase. O teme ko magazin šaj te oven kultura, integracia, svakodivesoro đandipe, informacia, muzika, sastipe, ajgara, nevipe, historia, kariera... O *Magazin Rom* ka ovel jekh forum kuri o Roma kotar celo sveto šaj te diskutirinen razna teme, te vačeren jekh bitno informacia, te reklamirinen pe..., znači o magazin ka barjol hem ka asimilirini pe premalo e Romengere kritike hem premalo Romengoro čefi! Amen ka počmina te pisina ko Arli dialekti, ama phravde hijam hem dijekhvar te publicirina artiklia ko avera Romane dialektia. O *Magazin Rom* ka koristini žanria hem stilja sar ko primer humor hem satira, ama amen na mangaja nikas te dukhava hem te holjančera. O moto kotar o magazin tano te pisini pe odija čhib sar so vačeri pe čhere! Zalo amari Romani čhib, jekh artikli ka pisina ki Švedsko čhib, sebepi amen o Roma kokri mangaja te bičala i korektno informacia kotar e Romengiri historia, čhib, kultura, adetia...

O magazin "Rom" tano bizo profiti! Iniciativa te čerel pe jekh esavko projekt ijljela o Sead Šerifi – Sejo. Ov kontaktirinda fantastična manušen kola bizo problemi prihvatinde akava izazov. Sarine biđidje akija idea hem sarine prihvatinde te pisinen badihava, bizo pare!

Ako isi tumen disavo pučibe, idea ja komentari pisinen amendje ko: info@magazinrom.com

Om oss

Tidskriften *Magazin Rom* är en online-kvartalstidning, som innehåller allmän kunskap, kultur, nyheter och information. I första hand tidskriften vänder sig till romer, men även vill hjälpa svenska myndigheter, olika organisationer och alla andra som är intresserade att göra skillnad, bidra till kulturen på olika sätt och utöka sina kunskaper om romer, romarnas historia, kultur och tradition. På det sättet ska vi tillsammans försöka bekämpa diskrimineringen, samt bevara mångkulturella verksamheter.

Ko akava broj:

Modersmål.....	6
O Roma ko Dujto Baro Maribe.....	8
Romano Turniri.....	10
Amare vasta.....	11
Evropa.....	12
Sarma.....	14
Romano Dive.....	15
Da li đandđan so...?.....	16
Romani ajgara.....	17
Dajakiri čhib.....	18

A r i i edukativno centar

START

AMENDAR

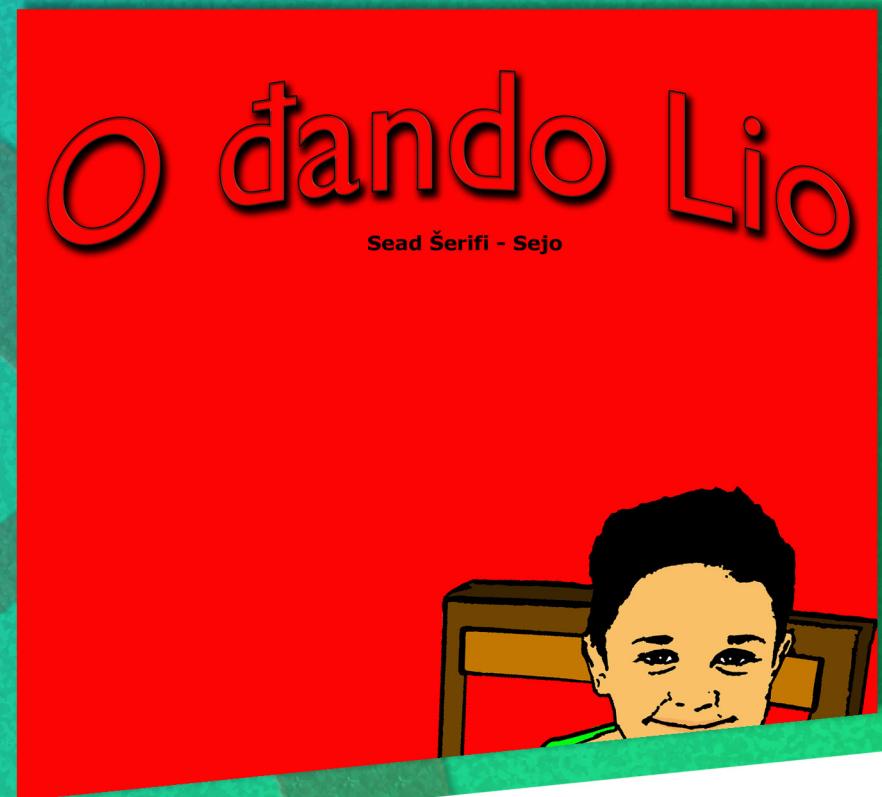
KONTAKT

P A R E ČAVORENGO

Knjige:

- Hajde te siklova Romani Arli Alfabeta 1
- Hajde te siklova Romani Arli Alfabeta 2
- O đando Lio

Kontakt:

- www.arlicenter.se
- info@arlicenter.se

Internet than:

- www.paramiz.net

PARAMIZ
GORO BARVALIPE

Modersmål

romani chib som nationellt minoritetsspråk

Romer är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – romani chib – är ett officiellt nationellt minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i romani chib som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa, skriva och samtala på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelear med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Genom undervisningen i romani chib som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

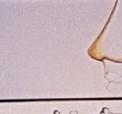
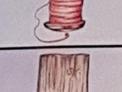
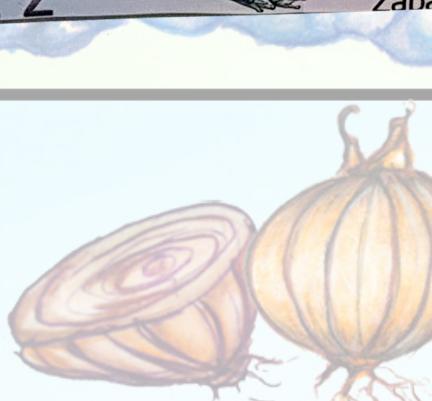
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- förstå och tolka innehållet i talat språk och olika slags texter,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- reflektera över sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används, och
- reflektera över språkets ursprung, utveckling och nutida status.

LÄROPLAN FÖR GRUNDSKOLAN, SKOLVERKET

Romani Arli Alfabet

Li

UTBILDNING

A a		Akhor
B b		Bakro
C c		Cucla
Č č		Čiriklji
Čh čh		Čher
D d		Fistani
Dh dh		Gurumni
E e		Her
I i		Iv
J j		Jaro
K k		Kaš
Kh kh		Kham
L l		Luludi
Lj lj		M
M m		N
N n		Nj
Nj nj		O
O o		P
P p		Ph
Ph ph		R
R r		S
S s		Š
Š š		T
T t		Th
Th th		U
U u		V
V v		Z
Z z		Ž
Ž ž		

O ROMA KO DUJU

Jekh anonimno manuš bičhalđa amende 3 000 slike kotar o Roma ko Dujto Baro Maribe. Am

HISTORIA

TO BARO MARIBE

Amen čerđam jekh tikno kolaž hem čhivđam slike so "šaj" te dikhen pe. Ov sasto *Anonymous!*

SPORT

AN
CIONALNO
V

7. APRIL
KOTAR OSATI 10:00
ki Mjölby organizirinela pe turniri ko tikno fudbal

Adresa: Lagmansgatan 25, 595 52 Mjölby

- Te prijchine tiklji ekipa: 200kr
- Odola 200kr tane donacia jekhe čhajače
- Ekipa: 4 igračia + 1 golmani + 5 rezerve
- Sudija isi
- Častinaja sendvičija, gudljipe hem sokija
- Pokalija hem medalje ka dobinen
o 1to, 2^{to}hem 3^{to}than
- Nagrade isi e najšukar igračese, golmanese,
najviše golia ko ka del hem fair play ekipa
- Paluno dive te prijchine tiklji ekipa
tano 30. Mart 2018

*Bujrum aven sarine
hem akava berš
te nakha šukar!*

ROMANO TURNIRI

AMARE VASTA

Amare vasta tane but šukar čerde, svakona bučače spremime.

Amare vas tane amare truposoro alati, kova čerela najbari buti. E vastencar šaj sa te čera!
Ama, ako na ičerđam oljen pač, šaj te dola hem but baro nabormipe.

Amare vastencar šaj direktno hem indirektno te phirava zarazna boljke, a oljengre thojbaja teljara e dar andro phirajba nabormipa hem kokri te na ova zarazime. Melalje vastengere boljke čerena virusia kola so phiravena o hepatitis.

Škembengere zarazna boljke, ako čerela pe lafi andro odova kova tano nabormo ja palo so hine ko čenefi na thođa plje vas šukar, hem pipini dajekhe na kaščeja, šaj but kolaj te phiravi o nabormipe averese kova isi olje slabo imuniteti.

Akala zarazna boljke šaj te phiraven pe indirektno pipibaja, šeja hem buča kola angljeder koristinja o nabormo manuš ja odova so hine olje klice nabormibase ko plje vasta.

Odoljese, o vasta valjani te thoven pe na samo angljeder o maro, valjani hem palo so hine o manuš ko čenefi. Ako o vas našti te thoven pe odma na valjani te pipini pe o muj, o nak ja o jačha, a ni o šeja sa dok na thovena pe o vasta. E vastinje na valjani te koristini pe jekh isto peškirji kosibase. Šaj te ljen ljil, fem šučaribase ja mukhen te šučon kokri pestar.

But nabormipa phiravi pe hem ked habe čerela pe, sebepi so o vasta na thovđe pe angljeder. Odoljese angljeder hem palo čeriba maro, amare vasta valjani te thova. Obavezno te thoven pe o vas palo so đelo pe ko čenefi, sar hem angljeder dok habe spremni pe.

O pačloko astari totalno hem praktično čeribe kova osigurini šukar hem sasto đivdipa. Ađahar te čera ka činava, teljara hem na mukha te barjon bare boljke, tedane ka ovel amen šukar sastipe.

Akava ičeribe pačloko šaj te ulavi pe kotar kultura đi ki kultura.

So perela talo pačloko: te đal pe ko doktori, ko zubari, redovo tušriba hem nandojbe, redovno thojbe vas, thojbe danda, činibe naja hem thojba šukar o pre. Thojbe šukar o vasta angljeder so habe čerela pe. Thojbe vas palo so pipijan bičeravdo habe.

Ano dive čerindoj amari buti ko amare vas šaj te oven pobuter andro 3 000 bakterije, a melalje klicencar, gadome vasta tane odola so phiravena đi ko amare porja (škembe) e zaraza koja igari đi o baro hem pharo nabormipa.

Sar prekalo zagadime buča hem šeja, kova angljeder o nabormo manuš ja odova so već phiravi o klice sar soj peškirija, mindiljke, šeja, igračke, pribori habase, kvake ko udara, češme, knjige, ko autobusi o sastronda kaj so ičeraja amen... pipindoj šaj te phirava zarazna boljke.

Thojbe vas sapuneja tano najšukar hem najjeftino način te na astare proliv, ko koljin, žutica, škembengre boljke, čavorkani paraliza, infekcia ano kana, jačha, muj hem morti. Thojba o vasta teljari 45% nabormipa ano škembe.

Andro nabormipa melalje vastencar merena 3 milionia čavore.

Sar čače valjani šukar te thoven pe o vasta?

O vasta valjani te thoven pe tate panjeja hem sapuneja.

1. Sapančer te vas hem šukar čhv sapuni.

2. Zoralje mor te vas, najhari 15 đi ko 20 sekundia.

EVROPA

Ki karta dikheja so i Evropa tani jekh baro poluostrvo hem so mešini pe averencar soj pana potikore ostrvija. I granica premali Azia ďala maškari Rusia. Samo jekh tikoro kotor perela ki Evropa. Isto tano o slučaj hem ko Khorano. Najbaro delo kotar Khoranipe pripadini ki Azia.

Evropa

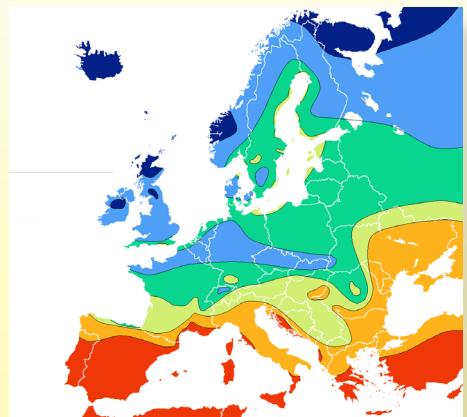
I Evropa tani skoro najtikno kontinenti. Ama, paljem isi but manuša ko akava than hem odova na hari manuša, nego 740 milionia manuša ko prekalo 40 države. Ki Evropa isi bare bišunde thana hem but prešunde dizja. Akate isi bare šudre

planine hem tate thana kaj šaj te tačove. Akate ka arakhe purane historiska thana. Ki jekh strana e Evropakiri phirena o divljo životinje, a ki aver strana ko Mediteran plivinena o delfinija. Hem pana pobuter buča ka arakhe ko amaro tikoro Evropsko

than. I Evropa menjini pe non-stop! Neve čhera hem drumia čerena pe. Dijekhvar neve phuvja ikljona hem e Evropsko karta mora paljem te crtini pe. I Evropa na dičhola sar so dičhilji anglijeder 100 berš hem ka dičhol poaver čhane ko berša so avena.

Klima ki Evropa

I klima but menjini pe maškarlo razno thana ki Evropa. Odova šaj te dikhe ki akija karta so mothovi differentna farbe.

Klima

Natura ki Evropa

Ki akija slika (dujto strana upre-desno) kolaj šaj te haljove sar e natura dičhola ki Evropa. Ki karta šaj te dikhe thana pherde ano veš, uče bregija hem planine... Šaj hem te dikhe so amaro kontinenti tano okružimo panjeja.

Natura

Ko akava nevo vreme but hari manuša čerena buti sar farmeria hem but đene pobuter koristinena vorda nego brodo te đan kotar jekh đì ko dujto than. Ama, paljem bešena but manuša paše uzolo pani, a ko bare dizja poviše manuša astarena than. O bare dizja barjona but sigate sebepi so o manuša đana uduri pokolaj te arakhen buti.

Ki početka hine samo 6 phuvja ki EU. I Švedska khuvđa ki EU e beršeste 1995. I Hrvatska khuvđa paluni e beršeste 2013. Kotar tegani isi 28 phuvja članija ki EU.

O phuvja isi oljen saradnja ko razno način. Šaj te ovel ko jednako zakon, ki klima, ki valuta, ko otrovna gasia...

O phuvja šaj maškarlo peste te čeren eksport - import hem te na platinen baro porezi.

Sare so živineni ki EU isi oljen pravo te đan te živineni hem te studirineni ki aver Evropsko phuv so tani člani ki EU.

EU - Evropakiri unia

Angljeder 50 berš phravdilji i EU ja Evropakiri Unia. Tegani hine samo so bitindža o Dujto Baro Maribe ki Evropa. O cilji hine, i EU te čerel pokolaj e phuvjenđe ki Evropa te oven oljen saradnja maškarlo peste hem te živineni ki mira.

Korist kotar natura ki Evropa

Ki Evropsko priroda, amen o manuša isi amen but buča so šaj te koristina. Kotar priroda dobinaja maro te ha, pani te pijsa hem kotar materiali diso nevo te stvorina. Odova materiali so šaj te koristina kotar natura vični pe prirodno resursi.

Jekh jekhestar sikljovaja

But čavore ki Evropa šaj te sikljoven aver Evropsko čibja osim plji čib so vačerena ki čhere ja ki škola. Šaj te ovel Englesko, Francusko, Špansko, Germansko... čib. Podijekhvar jekh jekhestar laja o lafija kotar avera čibja hem koristinaja ki amari čib. Sar ko primer avdije isi amen but Engleska lafija ko amaro vokabulari, ama odova ni na osetinaja ked vačeraja. Ko akava način mešinena pe o čibja avere čibjencar.

Ko sa akava vreme o manuša živinđe ko thana kuri hine o pani paše, te šaj pokolaj hem posigate te đan kotar than đì ko than, ama hem diso kolaj te sejinen hem te barjačeren Hajbase. Angljeder so alje o vorda hem o avioni, o brodo hine najkolaj hem najsigata način te resen kotar jekh than đì ko dujto than.

Sarma

Jekh kotar moklo favorit habe tani i sarma. Ko akava artikli ka dikha kotar koja phuv avela hem spremini pe.

I sarma tani jekh habe so avela kotar Khoranipe hem ked irineja ko amaro prevod ovela - *diso te pačare*. Ki Khorani japrak sarma pobuter čhivela pe rizi hem avera zeljenipa, a pohari rizi hem mas. E sarmače šaj te phena hem dolma, sebepi dolma značini - *pherdo zeljenipe*. Sar ko primer paprika, patljiđani, tikvice...

I sarma pobuter šaj te dikha pačarde ano listija kotar drakha hem kotar šutlje šaha. Akava ljezeti habe isi olje bari historia. Akava habe tano najhari 500 berš purano, a avdije acceptirimo hem tradicionalno ko but narodo, pa hem ko amare Roma.

Aðahare čerela pe i sarma:

Prvo valjani te thoven pe o šutlje šaha ko šudro pani, sebepi te na oven but šutlje. Palo odova čhinena pe o listija, ako tane but bare.

Ka valjani 500-600g pišlo mas. Ko mas čhiveja hari vegeta, lon, kalo hem lolo biberi. Obično đala hem jekh filđani rizi ko mas. Ko sa akava đala čhindjerdi purum hem hari zetini. Sa akava valjani but šukar te mešini pe.

Palo odova birineja o listija kotar šaha. O mas čhiveja ano maškar e listosoro hem pohari pačareja. O pačarde sarne čhiveja ki jekh bari tendera.

Ki tendera prvo čhiveja hari zetini hem listija kotar šaha te na thabljal i sarma. Palo odova redineja o sarne - jekh zalo jekh, jekh upro jekh. Ked redijan o sarne đi upre, paljem valjani hari upral te čhive listija kotar šaha.

Palo odova, ki jekh vangla mešineja hari pani, vegeta hem lolo biberi hem čhoreja ki sarmakiri tendera. I sarma valjani pohari te čerdol. Najhari trin- štar satija, sebepi te kovljon o šaha.

Hem ko krajo ma bistren, i sarma hala pe tati!

Sarma

mirsad.sherifi@magazinrom.com

Romano Dwe

MANIFESTACIA

8to April 2018 ko 17:00

RAMKO

Partnerija:

Artscenter

NORRKÖPING

KULTURRÅDET

EURO BAND

RAMIZ

DJ

ZEB

DENIS A.

MARLIN

Folketspark
Folkborgsvägen 22
603 80 Norrköping

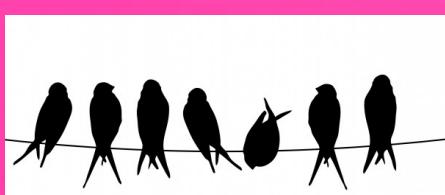
... o Kristiano Ronaldo e beršeste 2013, phravđa muzej CR7?

... o originalno anav kotar Los Andeles tano - *El Pueblo de Nuestra Señora la Reina de los Ángeles del Río Porciúncula*?

... but pobuter isi čiriklja, nego manuša ki dunjaja?

Da li đandan so...

... o avđin tano jedino "habe" so našti te rumindol?

... ko jaro isi skoro sa o vitaminia, a nane samo o vitamin C?

... ko jaro isi skoro sa o vitaminia, a nane samo o vitamin C?

ROMANI AJGARA

Phirela i mačka ki Romani mahala,
mortus mati hem resela jekhe baba.
Baba: Pisss... Pisss, mori mačko!
I mačka vazdela duj naja upre...
Mačka: Peace baba!!!

Đelo o Rom ko doktori.
Rom: Doktor! Valjani maje sertifikati
so našti te čerav buti.
Doktori: Pa, soj tuče?
So faljini tuče?
Rom: Pa, faljini maje odova sertifikati!

Khuvđa o tikno Babuši andre ko autobus.
Šoferi: Kobor berš isi tut?
Babuš: 7!
Šoferi: Ked ka avel o kondukteri,
vačer so isi tut 6.
Babuš: Sose?
Šoferi: Ka mukhel tut badihava
te vozine tut.
Babuš: Okej!
Kondukteri: Kobor berš isi tut?
Babuš: 6.
Kondukteri: A keda phereja 7?
Babuš: Ked ka ikljovav ando autobusi.

Hine olje o tikno Babuši religia ki škola
hem tegani i sikavni pučlja sa čhavoren.
Sikavni: Hajde te dikhav kobor đene
mangena te đan ko đeneti?

Sarine vazdinde pe vasta upre,
samo o tikno Babuši na vazdindža.
Sikavni: A, tu Babuš? Na mangeja
te đa upre ko đeneti?
Babuš: Mi daj vačerđa, direktno palji
škola te avav maje čhere!

**Samo duj bare faktoria šaj te barabinen
e manušen - i dar hem o interes !!!**

Dajakiri čib

Romani čib sar nacionalno minoritetno čib

O Roma ki Švedska isi oljen status sar nacionalno minoriteti. Oljengiri čib – Romani čib – isi ola status sar oficialno nacionalno minoritetno čib. O čibja kola so isi oljen nacionalno minoritetno status ki Švedska valjani te zorjačeren piklji pozicia. Ako mangaja poanglal e čibjakiri pozicia te ovel sigurno, tegani valjani so pobuter manuša te ovel oljen đandipe aškalo čibja kola so isi oljen nacionalno minoritetno status ki Švedska. O čibja isi oljen but važno karika ki kultura, ki tradicia hem ko đandipe so šaj te anen popaše e manušen so vačerena isto čib ko avera phuvja. Te ovel tut đandipe aškalo i čib hem i kultura, šaj te dobine nevi perspektiva ko toklo identiteti hem te barjačere o šanse te ove posigate hem pokolaj inkludirimo ko društvo ki Švedska hem ko avera phuvja.

O cilji

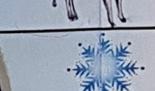
O lekcie ki Romani čib sar nacionalno minoritetno čib ko predmet dajakiri čib ka ciljni o čavore ki škola te ovel oljen đandipe ki Romani čib, đandipe andi Romani čib hem đandipe andi Romani kultura. Ko akala lekcie o čavore ki škola ka dobinen šansa te barjačeren o đandipe ko multi čibja hem pošukar te haljoven poklo identiteti. Ko lekcie ka del pe oljendje stimulacia te vazdel pe o interes čitibase, pisibase hem vačeribase ki Romani čib. Prekalo lekcie ka del pe šansa e čavorenđe te pisinen tekstia ko differentna žanria. Ko Romane čibjakere lekcie o čavore ka barjačeren poklo kapaciteti ki komunikacia, čibjakiri sigurnost ko vačeribe hem pisibe, ama hem te šaj te artikulirinen ko differentna situacie. Odova značini so o čavore ki škola ka dobinen šansa te barjačeren o đandipe sar te formulinen averencar ko vačeribe hem pisibe, te ovel oljen đandipe so ki čib isi variacie zavisno kotar momentalno situacia. Prekalo lekcie ka del pe šansa e čavorenđe te ovel oljen đandipe kotar piklji historia, kultura hem tradicia. O čavore ko akala lekcie ka dobinen šansa te penđaren i muzika, i literatura hem avera estetska forme. Isto ađahare o čavore ki škola ka sıkljoven ando e Romengoro poreklo hem avdisutno status ki Švedska hem avera phuvja.

Ako sumirinaja o čavore ki škola prekalo lekcie ki Romani čib sar nacionalno minoritetno čib ko predmet dajakiri čib ka dobinen kapaciteti

- te formulirinen pe hem te komunicirinen prekalo vačeribe hem pisibe,
- te asimilirinen i čib premali situacia, tema hem konteksti,
- te haljoven i poenta ko vačeribe, ama hem ko differentna tekstualna žanria,
- te čeren diferencia maškaro čibjakere strukture hem te pratnen e čibjakere norme,
- te reflektirinen ko socialna, historiska hem kulturna faktumia ki area kuri so vačeri pe i Romani čib, hem
- te reflektirinen ko e čibjakoro poreklo hem avdisutno status.

Romani Arli Alfabetá

EDUKACIA

A a		Akhor
B b		Bakro
C c		Cucla
Č č		Čiriklji
Čh čh		Čher
D d		Fistani
Dh dh		Gurumni
E e		Her
I i		Iv
J j		Jaro
K k		Kaš
Kh kh		Kham
L l		Luludi
Lj lj		M
M m		N
N n		Nj
Nj nj		O
O o		P
P p		Ph ph
Ph ph		R
R r		S
S s		Š Š
Š Š		T
T t		Th th
Th th		U
U u		V
V v		Z
Z z		Ž Ž
Ž ž		žaba

PARAMIZ

E ČAVORENGORO BARVALIPE

O BABO HEM I REPA

PARAMIZ

O LAVI HEM O ČUMURSO

PARAMIZ

O KHAM HEM I BALVAL

PARAMIZ

O babo hem i repa

Jekh dive, jekh phuro babo sejinda hine repa. Palo disave masekja kedi i repa barilji, o phuro babo ljeļja...

Purani paramiz andi Rosisa

Ezop

O kham hem i balval

Jekh dive, o kham hem i balval ljeļje te ēhiven pe ko inati jekh jekheja, koj tano pozoralo oljendar...

Purani paramiz andi Rosisa

O ŠOŠOJ HEM I ŽELJKA

PARAMIZ

O DEVEL KED ČERDA E ROME

PARAMIZ

DUJ JARCİJA

PARAMIZ

O Šošojoj hem i željka

Jekh dive i Željka but holjanđa upro Šošojo, sebepi so o Šošojo beršenčar palal zadinji hine e Željka...

Ezop

O Devel ked čerda e Rome

Jekh Šošojo dive, o Devel andā odluka te čerel manuše. Ljeļja čik hem pođomja te čerel...

Romanj mitologija

Duj jarcia

Zalo jekh hor pani, disave manuša čerdejekh purt. Ki odija purt resile pe duj jarcia...

D. Okradović

Avera internet thana:

ROM

PARAMIZ

I internet strana hine renovirimi
paluno drom ko datum: Oktobar 2017

info@paramiz.net

© Copyright. All Rights Reserved.

NOTIFIKACIA!!!

Akija internet strana Čerda hem finansirinđa o Sead Serifi - Sejo.

